

Мили жени,

бъдете винаги красиви, но и мъдри, силни, нежни, любящи, строги, когато трябва, защото благодарение на вас постигаме хармонията в живота, семейството, работата!

Честит 8-ми март!

“Арсенал” АД

Приемник на в. “Заводска трибуна”
Издание на “Арсенал” АД

на стр. 7

Срещи:
Професор Дамян Попхристов

6 март 2020 г. • година X • брой 227

трибуна

arsenal® 10

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. “Розова долина” 100, офис 8 (срещу Митницата)

Акценти

НЯМА ДА НАМАЛЯВАТ БОЛНИЧНИТЕ ОТ ДЖИПИТО. ЗАСЕГА.

Националният съвет за тристранно сътрудничество (НСТС) не постигна споразумение по всички мерки за намаляване на злоупотребите с болнични.

На свое заседание Националният осигурителен институт е оттеглил предложението си за намаляване на максималния брой дни болнични, които могат да бъдат издавани накуп, написана през седмицата „Дневник“.

Предложението беше личните лекари да могат да издават само 7 вместо сегашните 14 дни болнични, а лекарските консултативни комисии да могат да издават 20, а не 30 дни болнични. Синдикатите бяха против с аргумента, че намаляването на дните ще застраши здравето на хората. Мярката не беше подкрепена и от съсловните организации на лекарите, както и от Министерството на здравеопазването и от Социалното министерство.

Работодателите и синдикатите не са постигнали съгласие и по въпроса за налагане на санкции на работниците при установяване на фалшиви болнични.

Продължава на стр. 4

Ваучер
Храна Edenred

Пазарувайте с Ваучер Храна от Идънред в повече от 10 000 търговски обекта в цялата страна.

С Карта и Ваучер Подарък изберете сами своя най-желан подарък, независимо от вида му: облекло, техника или друго.

www.edenred.bg, bulgaria@edenred.com, +359 2 947 02 20

Тук празникът се помни!

Специално за вас, мили дами,
и вашия възнуващ празник!
Ресторант „Орешака“
ви кани на **7 март** (събота)
и **8 март** (неделя) от 19 часа
да прекараме заедно една
незабравима вечер.

За резервации: 0700 70 717
Още за ресторант „Орешака“ и неговите
неуловими предложения: www.oreshaka-bg.com

Меню

Салата “Капрезе”
Сирене с орехи и меден балсам
“Сюрприз”
със свинско или
пилешко месо по желание
Сладко изкушение “Орешака”
Безалкохолно
Минерална вода
50 гр ракия

Габровец купува златни обеци
на 14 февруари,
продавачката го пита:
- Днес за любимата са, нали?
- Да, ама едната за днес,
другата за 8 март.

Добре дошли сте!

За настроеността и танците
ще се погрижи и DJ

142 ГОДИНИ БЪЛГАРСКА СВОБОДА...

Съшествие, ритуал по издигане на националното знаме и тържествена проверка пред паметника на загиналите за българската свобода в парк „Розариум“ Казанлък почето 142-та година от българското освобождение от османско робство и национални празник на страната – Трети март.

В тържествените прояви участваха вицепремиерът и министър на отбраната Красимир Каракачанов, посланикът

на Руската федерация у нас Анатолий Макаров, делегации от Съвета на Федералното събрание на Русия, от побратимения на Казанлък руски град Толиати, народни представители, областният управител на Стара Загора, Старозагорският митрополит Киприан, кметът на община Казанлък, председателят на Общинския съвет в града, общински съветници, войни от 61-ва Стрямска бригада. Десетки граждани, пред-

ставителни групи от казанлъшките училища и патриотични организации се поклониха пред подвига на загиналите в освободителните войни на България, увековечен с войнишкия паметник в парк „Розариум“.

Светинята е възстановена и реставрирана със средства от Министерството на отбраната. Построен за три години с волни дарения на казанлъшки розотърговци и местни патриотични организации, паметникът е открит през 1937 година.

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев;
Редакция: Деляна Бобева - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Гърволета Петкова, Мария Пискова, Искра Буюклиева, Юлия Младенова, Венко Юнаков, Невена Атанасова. Със съдействието на КНСБ и КТ “Подкрепа” в “Арсенал” АД.

Продължава на стр. 4

35 ГОДИНИ С ПЕСНИТЕ НА „ЕХО“

35 години на сцената посреща през 2020-а Вокална група „Ехо“. Началото ѝ е поставено в „Арсенал“ през 1985 година като Вокална група за туристически песни „Работническо ехо“. Идеята за нейното формиране е на Кръстьо Петков, по това време секретар на Туристическо дружество „Бузлуджа“ в предприятieto. „Ехо“ възниква като заводски самодееен колектив, но бързо се разраства и утвърждава

в Стара Загора, Самоков, Пловдив, Горна Оряховица, в Старопланинския събор „Балкан фолк“ във Велико Търново, в Международния фестивал на туристическата песен „С песен, приятели“. „Ехо“ е очакван изпълнител в общински културни събития, годишнини, национални и туристически песенни празници, празници на Българската армия, прегледи на художествената самодеейност и други.

туристически песни „Ехо“ е спечелила редица награди. Най-ценни сред тях са медал „Алеко“ на Българския туристически съюз, наградата „Филип Аврамов“ през 2006 година на Сдружението на туристическите хорове в България, двете специални награди – на Министерството на околната среда и водите през 2002 година и на Министерството на икономиката през 2004 година. В колекцията от от-

тях 7 души са настоящи арсеналци, 5 са работили в „Арсенал“ през минали години. От първите членове на формацията са Димо Джуров, конструктор в Завод 5/305 на „Арсенал“ АД, който вече 35 години е неизменно в състава, Мария Танева, работник в „Хромажна“ в Завод 1/282, която пее от 1986 година, и Йорданка Керестелиева, която е работила в счетоводството на Завод 3, сега е пенсio-

седател на Вокална група „Ехо“, като трети мандат е избран на този пост. Той е началник-цех в Завод 3/140 на „Арсенал“ АД. В ръководството на състава още е Маргарита Дохчева, която е касиерът, но финансовите отговорности не ѝ пречат да носи лирична душа и да е автор на сценария за всеки концерт. Ръководния екип допълват членовете Веселина Скордева – преводач от английски език, работи

като една от любимите вокални формации в Казанлък, притежаваща собствена музикална визия. Вероятно спойката се получава, защото всички членове на групата са почитатели на природата и на жизнерадостната планинска песен. Заслуга за добрия старт и по-нататъшното утвърждаване на „Ехо“ има първият художествен ръководител на състава Дечко Баков, както и всички певци, които се включват с ентузиазъм и заразяват публиката със своята енергия. В Казанлък сякаш пролетта идва по-тържествено с празничните концерти на формацията, които винаги са в началото на този сезон и винаги са заредени с жизненост и ведро настроение. През 1993 година „Работническо ехо“ преминава към Туристическо дружество „Орлово гнездо“ и се преименува на Група за туристически песни „Ехо“, а от 1997 година се оформя като самодееен художествен колектив към Военния клуб в града.

Още от началото на своето формиране групата си извоюва авторитет сред сродните вокални групи като член на Сдружението на туристическите хорове в България. Традиционно участва в националните песенни празници „Песните на България“, във фестивалите на туристическата песен

Запомнящи се са изявите на групата в песенния празник „Прекрасна си, мила Родино!“, на който е

личия са още наградите от Международния фестивал „С песен, приятели“ и „Балкан фолк“. През 2002, 2003

и 2004 година са отличени с наградата „Алеко“ на Българския туристически съюз, наградата „Филип Аврамов“ през 2006 година на Сдружението на туристическите хорове в България, двете специални награди – на Министерството на околната среда и водите през 2002 година и на Министерството на икономиката през 2004 година. В колекцията от от-

домакин. Тази година той ще се проведе за 22-ри път на 25 април в НЧ „Искра – 1860“. Участие в него са за явили хорови колективи от цялата страна.

За 35-те години от своето рождение Вокална група за

и 2005 година съставът печели втора и трета награда от участието си в прегледите на любителското художествено творчество на военните клубове.

21 са изпълнителите на ВГТП „Ехо“ в момента. От

кален ръководител Валентин Узунов. Вече 23 години той не спира да мотивира певците със своя творческа заряд и да внася във всяко тяхно изпълнение атрактивно и положителни емоции. Мариан Ненков е пред-

в Завод 0/410, и Жана Желева – магазинер в Завод 3/140 на „Арсенал“.

Днес в репертоара си певците на „Ехо“ имат над 100 песни от различни жанрове, които те с радост изпълняват и поднасят на публиката. По случай 35-ия си рожден ден групата ще изнесе концерт на 21 март 2020 година, събота, от 16.00 часа във Военен клуб – Казанлък. Входят е свободен за почитателите на хубавата българска песен, които ще чуят изпълнения на децата от Детска градина „Славейче“, Вокална група „Севтополис“, хор „Средногорски звуци“ и Вокална група „Акустика“. Очаква се празникът да бъде уважен от представители на Българския туристически съюз, Сдружението на туристическите хорове, читалище „Искра – 1860“, диригенти и художествени ръководители на хорови състави от цялата страна, както и от институциите, помогнали за неговото провеждане – Община Казанлък, ТД „Орлово гнездо“, КНСБ „Арсенал“, Военен клуб – Казанлък.

Тръгнало от „Арсенал“ преди 35 години, казанлъшкото „Ехо“ все със същия ентузиазъм разнася жизнерадостната планинска песен по цяла България и вдъхва любов към прекрасната ни природа.

Юлия Младенова

„ПАНТЕОН НА БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ“ ВЕЧЕ И В КАЗАНЛЪК

Нетрадиционна изложба-кауза под името „Пантеон на българското Възраждане“

на БАН и е подготвена от Научния архив на Академията. Казанлък е

частните колекции на двама съвременни български будители - художникът и възпитаник на казанлъшката Художествена гимназия Александър Алексиев и инж. Георги Мъндев, които близо 4 десетилетия събират из различни краища на страната и Европа „захвърлената“ част от българската история по време на Възраждането, до края на 19-ти век.

Сред намерилите място в 12-те постера със снимки и документи на български родолюбци и патриоти е и тази на свещеника от град Елена, благословил Ботевата чета при слизането ѝ на Козлодуйския бряг Сава Катрафилов, чийто внук - съименик е първият кинемеханик в Казанлък, прекарал целия си съзнателен живот в града на розите. Сава Катрафилов - внук си отиде от живота преди близо 2 години.

Браила и Букурещ и дарител на първите стихосбирки на

Георги Мъндев

Христо Ботев и Стефан Стамболов - Димитър Горов, също е сред героите, включени в изложбата.

Предвестникът на Априлското въстание Брайко Енев и печатът на БРЦК са също

герои от изложбата. По време на откриването ѝ двамата колекционери показваха малка част от своите възрожденски материали и разказаха интересните истории на героите от тях.

„Искаме да палим искрата и да пазим живи корените на българщината“, е мотивът, споделят от двамата колекционери за апостолската им работа по събирането и опазването на непознатата част от българската история.

Като специален реверанс към Казанлък определи гостуването на уникалната експозиция координаторът на РАЦ - Казанлък Владимир Чучумишев.

Изложбата и разказите за героите в нея събуди интереса и на ученици от две казанлъшки гимназии - Математическата и ПГ „Иван Хаджиенов“.

„Пантеон на българското Възраждане“ ще гостува до средата на април в Музея на розата и всеки може да я посети безплатно.

не“ е подредена във фоайето на Музея на розата в Казанлък. Експозицията включва 12 постера със снимки, ценни артефакти и оригинални документи на български будители и патриоти, просветни и църковни дейци, революционери и търговци, останали встрани от масовото обществено знание. Посветена е на 150-годиш-

първият град след София, в който експозицията гостува.

Поканата за това е отправена от координатора на Регионалния академичен център към БАН в Казанлък инж. Владимир Чучумишев, с домакинството на Музея на розата.

Изложбата е изготвена от фотографии и документи от

Банкерът на хъшовете от

Деляна Бобева

Седмица на Автентичния Смилянски боб

От 16-ти до 22-ри март.

За резервации: **0700 70 717**
Още за ресторанта "Орешака" и неговите неустойими предложения: www.oreshaka-bg.com

Част от Атрактивното Бобено меню

- Бобена крем супа
- Боб с манатарки
- Свински ребра с пюре от боб
- Орехи от боб
- Постни бобени кюфтенца
- Десерт "Бобено изкушение"

Очакваме ви!

ЖАЛИМ СЕ. ЗА ЗДРАВЕ, ПОМОЩИ, ТОК, ВОДА, ЗАДЪЛЖЕНИЯ.

240 са постъпилите жалби и различни сигнали в приемните дни на обществения посредник на Община Казанлък Гинка Щерева за изминалата година, става ясно от депозирания пред Общинския съвет на Казанлък отчет на институцията. Сред жалбите на отделни граждани и цели колективи най-многобройни са свързаните със здравеопазването и социалните дейности - 33, следвани от жалбите за ВиК и EVN - 16, проблеми на устройството на територията - 14, за етажната и общинска собственост - по 12 за всяка.

Според Щерева, сериозен проблем гражданите срещат по отношение на новия механизъм за личната помощ и неяснотите, касаещи нейното ползване.

Зачестяват случаите, при които лице с право на ползване на лична помощ се настанява от близките в социална институция, но помощта остава да се ползва от семейството, а не от имащия право на нея. Така, от една страна, социалната институция, която поема грижата за настаненото лице, е ошетената, а от друга - средствата от бюджета неправилно се ползват от близки-

те на настанения. За казуса Щерева е потърсила и становището на националния омбудсман Диана Ковачева.

Промени те, свързани с определянето на процента инвалидност, също са сред проблемите, с които се сблъскват гражданите на община Казанлък и търсят помощта на посредника.

Щерева е категорична, че промяната на процента инвалидност от ТЕЛК води до промяна в средствата, с които разполагат гражданите, за които това са обикновено единствените доходи. Така се стига до невъзможност да се заплащат здравните осигуровки, което води и до загуба на права и невъзможност да се ползват привилегиите за медикаменти, давани от рецептурните книжки.

Щерева уточнява, че в този случай правото и ползването на каквато и да е целева помощ пораждат и съответните здравни права, което е важно за тази категория потребители и те

следва да го имат предвид. В малките населени места от общината гражданите са

търсили съдействие от омбудсмана заради липса на лични лекари, лоши здравни кабинети или липса на такива и липса на възможност за закупуване на лекарства.

Трайна е и тенденцията в жалбите на гражданите по проблеми, касаещи EVN и ВиК, често се подават и колективни жалби.

Отчитането и заплащането на количествата вода от общите части, липсата на графици и дългите периоди на отчитане или неотчитане на консумирана вода в населените места в общината, са друга група проблеми на гражданите, депозирани и пред омбудсмана.

За решаването на тези въпроси, както и повече информираност по най-често поставяните казуси и недоволства, в навечерието на Деня на потребителя - 14 март, общественият посредник на Казанлък иницира три поредни срещи с кметовете на населените места от общината.

Те ще са с представители на ВиК и EVN на 9-ти март.

На 11-ти март в Универсалния магазин ще бъде открит и Щанд на потребителя, в който служители на общинското звено за защита на потребителя ще консултират граждани.

Сред другите въпроси, по които гражданите са търсили през изминалата година съдействието на обществен посредник, са въпросите за различни данъчни задължения и събирането им по съдебен път.

Гражданите следва да знаят, че съдебното изпълнение на породени задължения за даден период не освобождава от заплащането на следващите задължения, последващи този период, уточнява омбудсманът.

Щерева напомня също, че до 31 октомври е срокът за подаване на декларация от

гражданите за освобождаване от заплащане на такса битови отпадъци за имот, който не се ползва.

Подаването на тази декларация може да става през целия период от началото на годината до края на октомври, като данъчните власти са длъжни да приемат документа по време на целия този период. Освобождаването от налога влиза в годината, следваща подаването на декларацията, уточнява общественият посредник.

Недоверие в институциите по отношение на опазването на личните данни и зачестилите отказ на гражданите те да бъдат предоставени за нуждите на съответните проверки, е друг извод от срещите и сигналите през 2019 година, получени при обществения посредник на община Казанлък Гинка Щерева.

Омбудсманът приема в дните: вторник, сряда и четвъртък.

На адрес: бул. „Александър Батенберг“ №4, ет.3
Тел.: 0431/98340

ХОТЕЛ „АРСЕНАЛ“ - ЛЯТО 2020 год.

Хотел „Арсенал“ в град Несебър, намиращ се само на 100 метра от централния плаж, обяви своите цени за новия летен сезон през 2020 година. Посочените цени са за една нощувка за цяло помещение, с включена туристическа такса и 9% ДДС.

Цената е в лева на база ALL INCLUSIVE.

	Нисък сезон	Среден сезон	Висок сезон
Заетост и тип стая	01.06. - 21.06. 01.09. - 30.09.	22.06. - 12.07. 24.08. - 31.08.	13.07. - 23.08.
Двама възрастни /двойка стая/	133.00	146.00	176.00
Единично настаняване на възрастен в двойна стая	109.00	120.00	144.00
Трима възрастни/тройка стая/	199.50	219.00	264.00
1възрастен + 1дете (0-5,99) /двойка стая/	109.00	120.00	144.00
1 възрастен + 1 дете (6-11,99г.) /двойка стая/	119.70	131.40	158.40
1 възрастен + 2 деца (0-5,99г.) /двойка стая/	109.00	120.00	144.00
1 възрастен + 2 деца (0-5,99г.) (6-11,99г.) /двойка стая/	119.70	131.40	158.40
1 възрастни + 2 деца (6-11,99г.) /тройка стая/	172.90	189.80	228.80
1 възрастен + 2 деца (6-11,99г.) /двойка стая/	152.95	167.90	202.40
2 възрастни+ 1 дете (0-5,99г.) /двойка стая/	133.00	146.00	176.00
2 възрастни + 1 дете (6 - 11.99) /двойна стая/	166.25	182.50	220.00
2 възрастни + 1 дете (6-11,99г.) /тройка стая/	186.20	204.40	246.40
2 възрастни + 2 деца (0-5,99г.) (6-11,99г.) /тройка стая/	186.20	204.40	246.40
2 възрастни + 2 деца(6-11,99г.) /тройка стая /	219.45	240.90	290.40
Двама възрастни /апартамент/	154.00	173.00	200.00
2 възрастни + 1 дете (6-11.99г) апартамент	192.50	216.25	250.00
2 възрастни + 2 деца(6-11.99г) апартамент	231.00	259.50	300.00
3 възрастни апартамент	215.60	242.20	280.00

Отстъпки при РАННИ ЗАПИСВАНИЯ ЗА РАБОТЕЩИ В „АРСЕНАЛ“ АД

- 01.03.20 г. - 31.03.20 г. - 25%
- 01.04.20 г. - 30.04.20 г. - 20%
- 01.05.20 г. - 31.05.20 г. - 15%

Отстъпки при РАННИ ЗАПИСВАНИЯ ЗА НЕРАБОТЕЩИ В „АРСЕНАЛ“ АД

- 01.03.20 г. - 31.03.20 г. - 20%
- 01.04.20 г. - 30.04.20 г. - 15%
- 01.05.20 г. - 31.05.20 г. - 10%

Повече информация - в СК на КНСБ в „Арсенал“ АД и в КНСБ по заводи в дружеството.

Дете до 6 г. - безплатно, но е без право на легло.

Дете от 6 до 12 години на допълнително легло – заплаща се 50% от цената на редовно легло, а на редовно - 80% от него.

Анулиране на резервация без неустойка се прави до 14 дни преди датата на настаняване. От 14 до 7 дни преди датата на настаняване неустойката е в размер на 2 нощувки.

Повече на: www.complex-arsenal.com; e-mail: complex_arsenal@abv.bg

Между патриотизъм, вируси, „да живеят България“ и „довиждане“

Продължение от стр. 1

„Независимо от превратности-те на времето ние нямаме право да се отказваме от нашите идеали, от идеалите, заради които са умирали нашите национални герои“, каза в словото си министърът на отбраната Красимир Карачанов.

Той призова днешните българи да осъществят „идеала на предците си за „силна и просперираща България, в която гражданите ще живеят с достойнство и в мир“.

„Благодарността на българския

народ към руските освободители и руския народ преминава през днешните духовни и културни връзки на двата народа, така, както ние го правим вече 25 години заедно – Толиати и Казанлък“, каза в приветствието си кметът на община Казанлък Галина Стоянова.

Заедно с руския си колега - кметът на побратимения град Толиати Сергей Анташев, те връчиха наградите на най-добрите млади авто-

ри, отличени в националния конкурс „Венчайте България с лаврови венци“. Пред паметника на загиналите за българската свобода в парк „Розариум“ бяха поднесени венци и цветя.

Разнолики чувства и емоции събра тазгодишният национален митинг пред Паметника на свободата на връх Шипка, посветен на Освобождението на България от османско робство.

Продължава на стр. 6

ТЪРСИ ДА НАЗНАЧИ

Електромонтьор

Кандидатите трябва да имат умения за:

- Монтаж и демонтаж на ел. двигатели;
- Разчитане на всички видове електрически, електронни, монтажни и блокови схеми на машините и съоръженията;
- Да работи с преносими измервателни уреди;
- Да има умения за оразмеряване на захранващи и други видове ел. кабели.

Желаещите да кандидатстват за позициите могат да изтеглят документи от сайта на „Арсенал“ АД www.arsenal-bg.com/kadri

или да ги получат от гише Пропуски на централния портал от 7,00 до 17,00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес:

kadri@arsenal-bg.com

или да бъдат подадени лично в приемната на фирмата всеки делничен ден от 10,00 до 12,00 часа на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, офис №4

Фирмата е най-големият работодател в страната в сферата на машиностроенето, с респектираща социална политика.

Предлага редица социални бонуси и възможности за кариерно и допълнително професионално развитие, месечни ваучери за храна, както и допълнително по 150 лева за отдалеченост, които се изплащат, ако одобреният кандидат е от района на Стара Загора.

Продължение от стр. 1

...БОЛНИЧНИТЕ ОТ ДЖИПИТО...

Работодателите настояват в такива случаи работникът да бъде глобяван и да не му се заплаща целият период на болничния. Идеята обаче не се приема от синдикатите, които твърдят, че това ще е двойно наказание за работещите.

„Не можем да отстъпим от това искане“, е заявил след заседанието на НСТС председателят на Асоциацията на индустриалния капитал в България Васил Велев. От Българския лекарски съюз са посочили, че и в момента според наказателното законодателство фалшифицирането на документ е престъпление и няма нужда от нови административни мерки.

На работодателите ще бъде осигурен достъп до електронния регистър на решенията за временна неработоспособност. Целта е те да могат да получават информация, че даден служител е в болничен в момента на издаване на листа от личния лекар, а не три дни по-късно, както е сега. Взето е решение и за разработване и внедряване на интегрирана информационна система на ведомствата, които са свързани с процеса по издаване и обработката на болничните листове.

Постигнато е било съгласие за осигуряване на възможност за извършване на повторна експертиза за издаден болничен лист от посочен от работодателя лекар. „Това е под условие, че това няма да бъде лекар, който е нает от работодателя и работи за него, а ще бъде независим лекар в лечебно заведение, което е наето от работодателя“, е обяснила социалната министърка Деница Сачева след заседанието на тристранката.

Социалните партньори са се споразумели за изготвяне на правилник за регионалните съвети към Регионалните здравни инспекции (РЗИ) и даването на възможност в тях да участват работодатели и синдикати.

Друга стъпка, за която има съгласие, е за засилване на контрола върху работата на службите по трудова медицина. РЗИ, по разпореджението от Министерството на здравеопазването, ще може да извършва планови или текущи проверки на дейността им.

Един от „най-горещите“ въпроси, свързани с болничните - държавата или работодателите да плащат първите три дни, не е бил тема на Тристранния съвет.

„Трибуна Арсенал“

„КАРАКАЧАНКАТА“ САРА ВОДИ НОЩНАТА ОХРАНА НА ДУНАВЦИ

30 фирмени четирикраки любимци са "зачислени на щат" в казанлъшката оръжейница като кучета-пазачи, шегуват се помежду си арсеналци. Не на шега, а съвсем наистина, „Трибуна Арсенал“ откри и ветераните, и новите надежди в този уникален списъчен състав. Те работят на стрелковия полигон край с. Дунавци. „Работят“ в случая не е метафора. Младокът Рич, поколение на ветераните Павлина и Кольо, самата Павлина и безстрашната Сара са нощните пазачи на близо десетте декара на полигона. Те патрулират заедно с шестимата дежурни от въоръжената охрана и не допускат никакво чуждо присъствие на този арсеналски терен, разказва Генеди Манчовски, наставникът на това „семейство“, както арсеналци не на шега говорят за Сара, Павлина и Рич. Генеди неслучайно се ангажира с тях - обичта му към животните е послевична. Любовта към кучето у него е любов, откакто се помни. Не секва никога: нито в годините на работата му като военен полицай, най-малко - през осемте години, откакто е в „Арсенал“.

Генеди знае всичко за кучетата. Изглежда като човек, който буквално може да си говори с тях. Ако можеха да говорят и кучетата край него, щяха да разкажат невероятни истории. Той наистина вярва, че кучето е най-добрият приятел на човека. Убеден е, че никога това животно не би

Каракачанка и нищо друго!

Българското овчарско куче, известно като „каракачанско“, е куче-пазач, обяснява Генеди. Но уточнява: то не пази само овците стада, пази, каквото е научено да пази. Ако ра-

Сара

предало стопанина си, ако той го е гледал с любов. На кучето може да се разчита, кучето може да спаси човешки живот. Зависи само от теб, от човека. Тайната на общуването с опашатите четириноги Генеди получил като наследство от дядо си. Севернякът Гено, на когото е кръстен, бил достоен мъж. И много обичал животните. В двора им в Плевенския край преди около половин век щъкали всякакви животни. Овце, кокошки, патици, пуйки, разбира се - магаре и куче! - това е животът, в който Генеди пораснал. Живот, който обичал и затова дворът, свободата на къщата, е изборът му и днес. В неговия дом в с. Дунавци без животни не може. Гледа и зайци. И има цели четири кучета! - разбира се, това изключва котките въщи. Домашните любимци на семейство Манчовски са „каракачанки“. Това е любимата му порода. Затова, когато нощният опашат пазач Кольо ги напуснал, Генеди тръгва да му търси заместник.

ботата му е да пази дом, то най-добре е в него да е израснало; ако ще пази стадо - трябва да е отгледано заедно с него. Най-ценното качество на уникалното българско куче е неговата уравновесеност, съчетана с отлична интуиция на охранител. Това е силно животно и много умно, отличен помощник за човешката работа. За да вземе такъв помощник на момчетата от въоръжената охрана на полигона край Дунавци, Генеди отишъл при свой приятел. Имало само жениски. „Точно такова искам!“ - категоричен бил Манчовски. Така полигонът станал новият дом на черно-бялата Сара, която с качествата си на силно и умно животно, веднага се наложила като водач в групата на чисто черната Павлина и белоглавия Рич. Павлина е била и пребила тука. Тя е майката на Рич. Таткото вече го няма. Но всички го помнят - Кольо. Кръстили го така, защото тук го довел арсеналецът Кольо Бончев. Той го намерил зад Пощата в Ка-

занлък. Бил много храбро куче.

Десетината служители от въоръжената охрана тук знаят и помнят всичко, свързано с „лятащата тройка“ на безценните си помощници. Почитат и колегите, които ги обгриват. Споменават с добро и само добро Митьо Киселов, постъпил в охраната още през 1965-а. Минал през всички нива на тази работа, учил и научил всички, които идвали тук през годините. Напуснал съвсем наскоро. Кучетата-пазачи били важна грижа за този отговорен, иначе, весел и свеж човек. Но - преди всичко, професионалист, охранител. Опитните охранители не издават тайните на сериозната си работа. Маскират ги с думи като „отговорност“, „дисциплина“, „наблюдателност и бдителност“. Говорят малко - като истински пазители. Стане ли дума обаче за арсеналските кучета, думите - суперлативи не се пестят.

Сара разбира всичко!

Скоро след пристигането си на полигона младата Сара от Мъглиж се преборила за лидерското място в групата. Когато загубила водача си Кольо, групата тъгувала. Кучетата отказвали да работят. Трябвал им нов лидер, някой да ги поведе. Сара се оказала „точният човек“. „Тя знае всичко, всичко разбира. Силна е, расла е в природна среда, без закрилата на домашния двор. Не допуска никакво, абсолютно никакво чуждо присъствие на нашия терен. Ако припари друго куче, то няма шанс да остане. Прогонено е и всяко друго животно. Дори работниците от дневните смени, ако дойдат нощем, ще ги третира като чужди“. - Генеди говори за Сара като за свой колега. И приятел: „Сара е класи над обикновеното куче. Тя движи нещата тук нощем. Спокойни сме. Кучетата са ни неочени помощник в работата. Те работят само нощем, денем спят и са завързани. Но вечерта идва тяхното царство, свободни са и това ги прави силни. И полезни. Растат на воля...“.

Когато внезапно Сара изчезнала за почти цяло нощношение, Генеди обиколил целия район да я търси. Не я открил. Дошла си сама. Но - цялата в кръв... Светкавично я завел на лекар. Вероятната причина за „бяството“ ветеринарят свързал с верността на каракачанката към нейната работа - сигурно се е оплегла в бодлива тел, гонейки някого или нещо от терена си. Лекували я. Оздравяла. Колегите от списъчния състав на кучетата-пазачи не биват оставяни нито болни, нито обезпаразите-

ни, нито гладни. Фирменото ръководство е разпоредило да им се гарантира храна. Ежедневно се доставя. Хи-

в отношенията с кучето е: „На доброто - с добро!“.

На това Генеди се радва и въщи. Двамата със съпругата му гледат четири „каракачанки“. „Да си куче у вас!“ - шегуват се приятелите му. Дори прасетата в двора му имат чиста, подредена и обзаведена къща. Малката Елеонора също не може без животинките. Любимите зайчета отнася вътре в стаята - да си играят. И тя, като Генеди навремето, се учи на обич

Генеди с внучето

гиената и здравето им са на ниво, пазят се. Пази се и обичта към тези животни. „Когато ги обичаш, те отвръщат със същото - обич и вярност. Готови са да умрат за теб. Ако си лош, стават лоши и те: хаяят, нападат“, обяснява Генеди. От служебните кучета и от своите лошо той не е видял. Не му

и грижа към живинките от дядо си. „Който обича животните, става по-добър човек“, вярва наставникът на семейството арсеналски четириноги пазачи на стрелковия полигон край Дунавци. За които казва: „Нашите кучета са щастливи кучета!“. Като цяло, Генеди държи на усещането да бъдеш щаст-

Павлина и Рич

се е случвало да има непослушно, неконтролируемо куче. Причината: обича ги. Любовта към животните обаче не значи одобрение за наличието на кучетата на улицата. Уличните кучета живеят на глутници и могат да бъдат много опасни, казва Манчовски, който има случай на нападение от столична глутница. Забелязал, че софийските улични кучета са много по-злобни от всичко, което е виждал в опита си. При среща с улична глутница да запази спокойствие и да не бяга, е точното решение в критичната ситуация. Усетят ли слабост у човека, животните нападат. Всяко движение третират като заплаха за себе си. Общият принцип

лив. Знае как да го поддържа у дома си. Особено по празници. Особено, когато те са двойни и тройни. Точно такива са неговите дни тази седмица. Денят на Баба Марта е рожден ден на внучката Елеонора. Националният празник 3-и март е неговият собствен рожден ден. Пак гости. Младите след София се върнали да живеят в Казанлък. Манчовски не крие радостта си от това. Семейството се събира: щерката-фармацевт, зетят - компютърен специалист, съпругата. И четирите чернобели овчарки, разбира се.

Колегите Сара, Рич и Павлина Генеди ще черпи отделино.

Диана Рамналиева

С мартенички за здраве и послушание са вече малчуганите от детска градина „Буратино“.

Лично баба Марта и нейни помощници ги дариха с най-красивите червено-бели наричания, като ги „почерпиха“ и със специално театрално представление.

За „Буратиноци“ сега започват най-вълнуващите дни.

Пролет иде!

Благодарение на сръчните ръце на целия колектив на „Буратино“ усещането за пролет наднича от всички кътчета на забавачницата.

С красиви, ръчно изработени от буратиноци мартенички, бяха закичени и членовете на ръководния екип на „Арсенал“ АД. Вълнението и за двете страни бе огромно.

От 4 март 2020 година е в сила временна организация и безопасност на движението по бул. „Розова долина“ в Казанлък, в участъка от кръговото кръстовище с ул. „Бачо Киро“ до пътен възел на околовърстен път I-6, съобщава общинският пресцентър.

Причината е демониране на стълбове от несъществуващата тролейбусна мрежа. Този участък ще бъде затворен за движение, спиране, паркиране, което ще стане поетапно за двете платна - западното платно за движение, при което движението на МПС ще се извършва в източното платно двупосочно, и източното платно за движение, като движението на МПС ще се извършва двупосочно в западното платно.

Срокът на действие на въведената временна организация и безопасност на движението е до приключване на демонтажните дейности.

Всички обходни маршрути остават свободни за движение.

Казанлък да се побратими с азербайджанския град Загата. Това решение гласува Общинският съвет на Казанлък по предложение на кмета Галина Стоянова.

Общото между двата града е производството на етерични масла, което създава и нови възможности за бизнес-партньорства.

Благодарение на крупния казанлъшки земеделски предприемач и общински съветник от ДПС Ридван Иляз в Азербайджан са създадени 1500 декара с маслодайна роза, чийто разсад е произведен в разсадниците на Иляз близо до Казанлък.

Загатала се намира в северозападната част на Азербайджан. В града и района около него живеят около 41 000 души, които произвеждат розово и лавандулово масло, алкохолни напитки, тютюн, чаени изделия, ядки, изделия от коприна и други.

От 20 март Българската народна банка пуска в обращение като законно платежно средство нова банкнота от 20 лева, емисия 2020.

До момента банкнотата от 20 лева бе най-фалшифицирана у нас.

„Трибуна Арсенал“

142 ГОДИНИ БЪЛГАРСКА СВОБОДА...

Продължение от стр. 4

Въпреки отмяната на официалната тържествена част от митинга отстрана на Областната управа и на Община Казанлък, по препоръка на Националния координационен съвет за борба с коронавируса, хиляди граждани от цялата страна се стекоха на върха.

„Вирусът“ стана и нововъзник в политическите коментари и изказвания на официалните лица, дошли да почетат паметта на загиналите.

Пред храм-паметника „Рождество Христово“ в град Шипка президентът Румен Радев заяви, че най-вероятно „има два вируса - софийски и шипченски“, и че „шипченският е по-опасен от софийския“.

Темата с вируса коментира и руският първи дипломат у нас Анатолий Макаров, който каза, че: „Вирусът ще мине и ще замине, а дружба между руския и българския народ е завинаги. Трети март е наш общ празник, това е наша обща история и не може да се дели. И Шипка е потвърждение за това. Тук са воювали заедно руски и български войски и сега сме заедно“.

Тазгодишният символичен домакин на тържествата на Шипка бе Община Казанлък. Кметът на общината, заедно с областния управител на Стара Загора и кметът на Габрово, също се качиха за честванията, за да поднесат венци и цветя, но не останаха в състава на официалните лица по време на словото на президента Румен Радев, който на Шипка риторично попита хилядите, събрали се там граждани от цялата страна:

„Каква ли щеше да е съдбата на България, ако онези велики българи се бяха поддали на „вируса“ на страха, на „вируса“ на примирението, на „вируса“ на слабоволието? Но те устояха и не се поддадоха. За тях дългът към паметта и подвига на опълченците на Шипка е свят и неотменим“.

Председателят на българския парламент Цвета

Караянчева, която бе на Шипка, но също не остана до края на официалната част на честванията, уточни, че е дошла на Шипка „като гражданин“ и че

„саможертвата на загиналите за свободата на България е

в основата на създаването на демократична, обединена и суверенна Българска държава“.

Заупокойната молитва за загиналите герои за свободата на България отслужи Велико-търновският митрополит Григорий, в съслужение с казанлъшки духовници. За героизма на освободителите и за единението на народите говори и Старозагорският владика Киприан.

На финала на тържествата на Шипка, преди оттеглянето на официалните лица и паралелно с това, част от събралото се множество пред Паметника на свободата започна да хвърля по тях червени рози и цели букети с викове: „Да живее България! Довиждане, Оставка и Затвор“.

Специално за честванията на Шипка със своя балон бе и световният пътешественик, въздухоплавателят, обиколил целия свят с балон, руснакът от Нижни Новгород Валентин Ефремов.

Деляна Бобева

Професор Дамян Попхристов:

НАЙ-ТЪМНО Е ПРЕДИ ИЗГРЕВ

Проф. Дамян Попхристов е човек на света, роден в София.

Повече от 20 години професорът преподава актьорско майсторство, режисура и редица теоретични специалности в Нюйоркския университет. В Ню Йорк той завършва магистратура по сравнително религиознознание, а по време на курса научава много интересни факти за уникалното учение на богомилите.

Той е един от най-сериозните изследователи и възкресители на богомилското учение в нашето съвремие. Автор е на книги за богомилите и е един от авторите в сайта за езотерично познание Портал 12.

Основател е на Български център „Просветление“ - организация, която работи за популяризирането на истините за нашите предци и изконните български духовни ценности, за ролята и мястото на българите в социалните, културните и духовните процеси в Европа от древността до днес.

Търси тези дири на различни места в света.

Убеден е, че „няма светло бъдеще, докато стъпваш в тресавище“ и го боли от това, че сме „достатъчно немарливи към собственото си минало“.

Говори за България като за специално място и вярва, че ние, българите, сме специални хора.

Чужд му е укорът по напусналите страната, защото вярва, че българите, където и да са, винаги правят една малка България. И че един ден ще се върнат при корените.

Професор Попхристов гостува в Казанлък с интересна своя лекция за духовните учения и новите времена, с един по-различен прочит на националния ни празник.

- Проф. Попхристов, казвате, че баба Ванга е била права, Слава Севрюкова също, когато са казали, че до 2025 година българите по света трябва да се върнат в родината. Вие също се върнахте от близо 20-годишен престой в САЩ и на практика подкрепихте тази теза. Защо?

- Защото смятам, че вибрациите, които България излъчва и всеки един от нас носи, ще ни върнат обратно да изпълним това, което е наша мисия. Задачата ни е: да запазим духовността и да я предадем на хората в чист вид. Това е голямата ни задача като народ.

- А как да обясним на тези хора, които са подредили вече живота си навън някъде, че има смисъл да се върнат обратно към корените си?

- Всеки решава сам за себе си. Аз като човек, който 20 години живях в Америка, и смея да твърдя, че животът ми беше супер добре подреден там и аз нищо не се оплаквах, се върнах. Факт!

- Защо?

- Дълга е историята, но винаги има неща, които се случват, не можеш да ги предвидиш и те те връщат обратно. И не съжалявам. Имах си прекрасна работа в университета, не мога да се оплача от нищо, бях добре заплатен, живеех на 10 минути път от университета в Манхатън. От чисто материална гледна точка всичко ми беше наред. Но... се върнах. Ако година преди годината, в която се върнах, някой ми беше казал, че аз ще си дойда в България, навярно щях да се изсмее. Но... ето, стават разни неща и се връщаш.

Така че и тези, които са си устроили живота, кой знае... Има такива оправдания - от рода на „аз вече си устроих живота там“. Какво означава това? Всичко движимо и

материално се продава, така че... Аз вярвам в енергията на мястото и на корените.

- Но сега живеем в трудно, рехаво духовно време и дори и в момента много българци, особено млади, продължават да правят планове да заминат някъде. Не и тук само. Как бихте убедили такива хора да останат, за които убеждението е, че „тук не става“. Че тук нямаш визия занаят, нямаш хоризонт, нямаш бъдеще? И отпътуват...

- Така им набива пропагандата. За съжаление, животът доказва известна доза правдивост на тези убеждения. Аз бих казал: нека да отидат. Нека да получат възможно най-доброто от там и тогава ще видят, че там не е всичко „рози и свила“. Аз съм бил на всички континенти, с изключение на Австралия, и мога да кажа, че по-хубаво от България няма. Какво ли не съм виждал, какви ли не красоти, къде ли не съм бил, защото съм любовителен за живота, и, независимо че живях 20 години извън България, трябва да знаете, че в България, в родината ни, има нещо: аура го наречете, магия го наречете, здрава, притегателна сила за човек, който иска да разбере нещо за себе си и за света. Ето ви само едно обяснение за тази магия: причината богомилството да се зароди в България е, че ние, българите, имаме специална мисия за света и човечеството.

- Твърдите, че България е специално място, а българите са специални хора и че ще дойде време, както цитирахте и баба Ванга, време, в което „ние, българите, ще даваме акъл на целия свят“. Как да обясним това на днешния разочарован в голямата си степен български човек, който се бори за хляба си, зареден с повече не-

гативизъм човек. Обяснете този парадокс: как може толкова негативно настроен народ да живее на такова духовно, чисто, енергийно и избрано, целуно от ангели, място? И да живее по този начин...

- Това е част от изпитанието на народа ни. Българинът притежава особена твърдост, издръжливост и мъдрост, но тя не капва от небето. Тя идва в резултат на някакъв натрупан опит и всичко това, което ни се случва, са изпитания, през които трябва да преинемем. Няма начин животът ни да е вечнозелен. Няма логика в това. Дори и физиката не признава застоя. Всяко нещо се променя. И когато нещо е много зле, после се случва нещо, което е много добре. Животът е ден и нощ. А най-тъмната част на нощта е точно преди изгрева. Да, сега не е добре държавата ни, дори по чисто технически и математически показатели от типа на „кой колко взема“. Много хора са недоволни, отчаяни, търсещи начин да намерят изход и спасение някъде другде. Но това не значи, че винаги ще е така. А и бягството не е изход... много често.

- ... и ни се случва всичко това, защото зле транслираме разбирането, че всичко в света се основава на любов и трябва да се научим да обичаме ближния си?

- Да. Светът се основава на любов. И това е много мощна енергия, която няма начин да не намери пътя си и да пробие. И всеки ще го изживее по някакъв личен начин. Различни са мотивите на българите, тръгнаха за чужбина, но общо взето се свежда до простото: ами тука няма условия. Не мисля, че е съвсем така, но те така смятат. Нека да отидат, да видят. Там никой не ги чака с торба пари, нито с овации. Никой не ги чака да отидат там и нищо да

не правят и тогава истината излиза. Разбираш за какво става дума.

- Егото, атеизмът или материализмът разрушиха изконната връзка на човека, на българина, с божественото познание и знание за света и за самия него, та му попречиха да бъде щастлив сега? Новият човек от 21 век.

- Има надежда. Раждат се едни нови деца, които имат други усещания и други разбирания, друго отношение към живота, към света изобщо. И те не се раждат случайно. И те ще бъдат онези, които ще определят бъдещето. Как да се развиваме, какво да правим. Тяжната духовност е различна от нашата. Не случайно се казва, че за децата, родени след 2000-та година, е трудно да им направиш хороскоп.

- Как се „изпълзява“ това от тази духовна носталгия, депресия или меланхолия, в която сме изпаднали?

- Не става бързо. Нито с магии. Или с конкретен повод. Но идва един момент, дали вярваме в него или не, не е важно, но ние сме духовни създания и това се проявява по някакъв начин. В един момент то започва да те „тормози“, в добрия смисъл на думата. Да се проявява: да си задаваш въпроси, на които не можеш да отговориш, да те кара да вършиш неща, които не си допуснал, че би могъл да свършиш, и постепенно започваш да разбираш, че нещата не са точно такива, нито са така, както ни ги говорят пропагандно.

- През какво трябва да преинемем, за да станем духовно осъзнати хора, духовно осъзнат народ? Защото, очевидно, в тази сегашна „кондиция“ не сме си на мястото...

- На първо място през са-

моуважение. Това е първото и много задължително нещо - да започнем да уважаваме себе си. Да престанем да живеем с комплекса на хора „втора употреба“, защото няма кой да ни извади оттам. Ако ние си лепнем този етикет сами, никой друг няма да дойде да ни каже нещо друго. Напротив - ще ни поощрява. Когато човек започне да се самоуважава, тогава кара и другите да го уважават. Това важи и за народа като цяло. Следващата стъпка е да започнем да се интересуваме за истината за нашата история, защото тя ни дава самочувствие. Тя е тази, върху която се стъпва. Иначе си в едно тресавище, в което всеки момент може да потънеш. А фактите от нашата история, и те не са един и два, могат да ни дадат стабилност, за да знаем къде сме стъпили. Не да се ровим само в миналото и да живеем в него, като вадим непрекъснатото скелети от гардеробите, а да знаем, че имаме една солидна основа, която няма да ни подведе. А ще ни даде импулс и тласък, за да направим нещо смислено за себе си и пред себе си.

- Колко време има до момента, в който, както се казва, „българите, светлите хора, ще бъдат повече от събрани се под сянката на едно дърво“?

- Не знам. Това не зависи от нас, но че ще стане, ще стане. Вярвам го. Да се надяваме, че ще го и преживеем. И ще бъдем повече от „събрани се под сянката на едно дърво“.

Когато редим държавата си и света по начина, по който са се управлявали българските империи - с три ключови думички: чест, достойнство и справедливост. И, ако успеем тези неща да ги възродим по някакъв начин в днешно време и да ги имплантираме във всички сфери от живота си, ще преуспеем.

Деляна Бобева

БЪЛГАРКИ

„Свободна България“ - детайл,
Георги Данчов - Зографиана

„Ербап съм била, че съм го убил, хитра съм била, че съм го скрила...“ - така една народна песен възпява българка, гордо заявила пред съда, че е убил и скрила трупа на един насилиник-поборител. Подвизите на българските хайдутки /до нас са достигнали над 50 имена/, и на многобройните героини от националноосвободителното движение продължават да живеят в легендите и в народното творчество. Паметта на българите е пантеонът на величието на борчините за Свободата: **Мария Сутич** - единствената жена в Хвърковатата чета на Бенковски; **Ирина и Димитра**, които, вържоржени от баща си Бачо Киро, се включват в дружината на Цанко Дюстбанов; **Райна Княгиня**, ушила и развяла знамето на Априлското въстание; **Величка Поплуканова** от Ловеч, направила сигурно укрите на Левски с тъкачния си стан, зад който при опасност сядала и чрез свързан звънец предупреждавала Дякона да бяга; **Баба Неделя Петкова** - учителката, която заедно с дъщеря си Станислава, изпълнява молбата на Левски да ушае на Централния комитет; **Стояна Ивановска Драгановска** - Нишанджийката, наречена така заради точната си стрелба, участвала редом с мъжете в Априлското въстание; **Баба Тонка** - майката-героиня, която, загубила двама от синовете си, с други двама - полуживи, без съзля заявяла: „Още четирима да имах, пак ще ги накарам да носят българското знаме със златния лъв!“; **дъщеря й Петрана** - ушила знаме за Старозагорско въстание, 1875 г.; жените от Батак с трагичния си героизъм: **Лаза Богданова** - хубавицата, която не позволила да я отвеждат в харем и забрала нож в сърцето на убиеца на мъжа си, след което намерила смъртта си; **Ангелинка Божица** - разполовила с брадва главата на убиеца на мъжа си и също загинала; **Венка Стойчева** - наказала със смърт човека, отнел живота на съпруга й, прогонвайки с брадва останалите нападатели на дома си, без да пострада; **жената на баташкия първенец Ангел Кавлакво**, която, преди да загине, убила с дърво четирима от нападателите на черквата. До българките се нареждат и имената на две смели рускини - красивата баронеса **Юлия Вревска** - медицинска сестра в Дунавската освободителна армия, спасила десетки ранени войници, наречена от Виктор Юго „розата на Русия, откъсната на българска земя“, и **Олга Скобелева**, майката на ген. Скобелев, оглавявала Балканския отдел на Руския червен кръст и поставила след Освобождението основите на сиропиталищна дейност в България... И още десетки знайки и незнайки мъченици на България, покръстени пред олтаря на разказката Свобода! Между две големи дати, празници-символи - Трети март и Осми март, разкаж за три жени, за които Свободата е била по-скъпа от живота им. С възхищение и поклон.

СИРМА ВОЙВОДА

Дека се чуло, видело/мома войвода да бидат/на седемдесет семейства/на тия гори зелени/на тия водни студени? Така започва песента за Сирма Войвода, която е била реална историческа личност. Истинското ѝ име е Сирма Кръстева. Родена е в с. Тресонче, Македония, през 1776 г. в семейството на Стрето Дичов - резбар и живописец, и съпругата му Ангелина. Сестра й Боряна също била войвода. Сирма от гръцки означава „магия“, на някои места в България се използва и в смисъл на „сърп“.

Сирма Войвода

След като най-добрата ѝ приятелка Ружа и още няколко девойки били похитени от богат местен турчин, на Гергьовден 1794 г. Сирма събира малка дружина и, застанала начело ѝ, се сражава с албански разбойници, за да защити от безчинствата им населението в Дебърско, Кичевско, Крушевско и

Прилепско. Тя ликвидира Амаз бей - един от най-опасните потисници. Тежко ранена, за нея се грижи байрактарят на отряда Вълко Спиrow.

Преоблечена в мъжки дрехи, Сирма била войвода на 70 четници.

Братя Миладинови описват как е била разкрита: „Момците, кои тая водеше, я узнаха како девойка кога ѝ се скрнаха петлиците от гръдите...“. Като разбрали, че водачът им е жена, четниците се разлютили. Сирма им предложила да си изберат друг войвода, след като се състезават и видят кой е най-сръчен, силен и точен. Стреляли в пръстен, вързан за отдалечено букво дърво - единствена Сирма успяла да го улучи. После се надхвърляли с камъни - спечелила отново тя. И всичките 70 четници решили да си останат начело на отряда.

Сирма хайдутувала 20 години. През 1818 г. се заселва в Прилеп и се омъжва за байрактаря си Вълко Спиrow.

Димитър Миладинов се среща с нея през 1856 г., когато била вече на 80 години, и с възхищение пише, че можела за един ден да иде от Крушево до Прилеп и обратно! „Нея осемдесетгодишна видяхме в град Прилеп и от нейната уста чухме за младостта ѝ. В онази та под възглавница държеше кобуриите пълни и саби, обвесици на зида, висяха над нея“. Злощастно завършва земният път на Сирма Войвода - през 1864 г. на път за Варош тя е жестоко убита от турци. Нейна въсвещена фигура е поставена в Музея на македонската борба в Скопие. В сборника си „Български народни песни“ Братя Миладинови са записали песен за нея - под номер 212, раздел „Хайдутски песни“.

ХРИСТИНА ХРАНОВА

Христина Хранова е сподвижница на Левски, родоначалничка на акушерството и водното

спасяване у нас. Родена е през 1852 г. в семейството на Храно Овчаря. За родното ѝ място се спори: Клисуро, Самоков или София. От 18-те деца - 12 синове и 6 дъщери, Христина е най-малката. Когато е на 12 г., бягайки от безчинствата на турците, семейството се мести в покрайнините на София.

Христина Хранова

Учила в училището на Йорданка Филаретова. Била будно, решително и свободолюбиво момиче. Преоблечена като мъж, както самата тя пише, „по заповед и указания на великия Левски, през гори и планини, дения и ноция, в хубаво и лошо време“, тя снова между София и Ловеч, разнасяйки пощата на тайния комитет. Когато научава, че Апостола е заловен и ще бъде обесен, се преоблича като овчарка - намата амурлук и с гега в ръка отива близо до мястото, за да го види за последен път. След това желанието ѝ за отмъщение закипява с още по-голяма ярост. Участва в подготовката на Априлското въстание и в бунта в Батак, сражавайки се срещу многобройните и озверели турски окрестни. Тя и още няколко жени като по чудо оцеляват след

варварското клане.

Повечето от братята ѝ са доброволци в Сръбско-турската война, четирима от тях не се завръщат. По време на Руско-турската война, 1877-78, заедно с останалите си братя, Христина, наравно с българските опълченци, храбро се сражава при Шипка, Шейново и Стара Загора. Шестимата ѝ братя загиват. Докато помагала на самарянките, руски лекари я уговарят да завърши акушерския институт в Киев, защото след войната на държавата ще ѝ трябва акушерки. Отпуснали ѝ стипендия и през 1881 г. успешно се дипломира. Междувременно от Руски се завръща Райна Княгиня, също завършила акушерство, но тя се захваща с тази професия години по-късно. Затова Христина Хранова, започнала практика на 15.10.1881 г., е смятана за родоначалничка на българското акушерство. „Моята ръка изтегли из недрата на родилките не по-малко от 3 462 живота...“, пише тя в спомените си.

В Сръбско-българската война, 1885 г., тя отново е на бойната линия - в отряда на полк. Николаев. Била и фелдшерка, наричали я „майка на героите“.

След войната отново акушерствала. Голяма част от парите, с които ѝ се отблагодарявали по-заможните хора, раздавала на бедните родилки.

Към 1900 г. работи във Варна. Била отлична „плавачка“, тя е първата българска морска спасителка - спасила 54-ма давеци се, за което е награден. Така полага основите на българското водно спасяване.

През 1911 г., побеляла и достолепна в опълченската си парадна униформа, Христина Хранова празнува 60-ата си годишнина и 30 години акушерска работа. По този повод за нея е издадена пощенска картичка.

Въпреки възрастта си, се сражавала и в Междусъюзническата война.

За всичките си заслуги е награждавана с военни и граждански отличия, сред тях: Войнишки знак на Ордена за храброст IV степен с мечове, Орден за граждански заслуги - сребърен, Почетен знак на Червения кръст и др.

Безрадостен бил личният живот на Христина: не успява да се задоми, здравето ѝ отслабва, натиска я крайна беднотия. Гордата българка е принудена да се моли, пишейки до Народното събрание: „Помогнете, колкото да не умра от глад и студ. Милост, милост, синове на майка България!“ Цели 10 години не се трогват сърцата на „синовете на България“. Едва през 1918 г. ѝ отпускат пожизнена народна пенсия от 60 лева, толкова е струвал метър хасе.

Христина Хранова умира през 1922 г. Погребват я стари бойни другари. Гробът ѝ отдавна е различен и днес никой не знае къде е.

ТОДОРА БАКЪРДЖИЕВА

Тодора Бакърджиева е българска актриса и революционерка. Родена е през 1850 г. в Казанлък, където завършва девическото училище. Баща ѝ е замомният казанлъшкин Вълчо Миразчиев, тайно подпомагал

революционното движение. Турските власти подрабзират това и през 1865 г. той емигрира със семейството си в Горгево. Годеникът на Тодора - Петко Казанджиев, последва любимата си, но с оглед на конспиративата - под името Бакърджиев. В Румъния сключват брак. Тодора се включва в театралната трупа на Добри Войников. Нейна вярна публика са хъшовете, чието сборище било в тухларната на баща ѝ. „Обносните, гласът, гиздавостта, разумният поглед, черните гъсти вежди и черната гъста коса на тази хубавица“, както пише Стоян Заимов, правели особено впечатление. Всички се отнасяли с почитание към нея.

Тодора Бакърджиева

Тодора била верен съратник на Ботев, Левски и Карavelov, благодарение на когото е известна и като Казанлъшкията и Балканската фея. От 1872 г. безстрашната казанлъшка била таен куриер на БРЦК - пренасяла през Дунава вестници, книги и писма. Била елегантна жена и не будела подозрения у турските заптиети. Имала буйна коса, дълга почти до петите ѝ. Хъшовете ѝ дали псевдонима Дългата коса. Тя я събирала в пищен кок и в него „вграждала“ записките, които пренасяла. А под широката си кринолин криела оръжие, така пренесла до България и сабата на Левски.

Ботев ѝ декламирал стиховете си, преди да ги публикува във в. „Свобода“ и в „Независимост“. Тя имала честта първа да чуе „Жив е той, жив е“. Единствена Тодора изпраща войводата и четниците му до пристанището, откъдето те се качват на „Радецки“, закъчайки се с цветове всеки от бутновниците. По време на Руско-турската война от 1877-78 г. помагала на българските доброволци.

Бакърджиева е първата българка, която изпълнява женска роля в театъра - през 1872 г. в пиесата „Райна княгиня“ на Добри Войников, дотогава играели само мъже. От 1890 до 1904 г. е актриса в София.

Чудомир я смятал за най-достойната казанлъшка личност от Възраждането. „Слава и гордост на нашия град“, пише той като директор на музея в Казанлък, събирайки материали за живота и дейността ѝ.

Тя умира на 8 март 1934 г. в София на 84 г. На надгробния ѝ паметник било написано: „Тодора Бакърджиева, Дългата коса, приятелка на Ботев. Тя умря щастлива, че видя България свободна“.

Мария Рашкова

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“:

Редакция: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com

Диана Бобева: 0882 98 70 13, e-mail: didad@abv.bg

Диана Рамналиева: e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg

Юлия Младенова: 0882 98 70 14

Мария Рашкова: 0882 98 70 12; Първолетата Петкова: 5 74 55